

ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ І ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З БІОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Сучасна система вищої освіти у сфері біології та здоров'я людини передбачає не лише засвоєння фундаментальних теоретичних знань, а й активне залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, що дозволяє їм краще розуміти механізми функціонування живих організмів і процеси, що відбуваються у людському організмі.

Мета статті – дослідити особливості поєднання освітньої та дослідницької діяльності від час підготовки фахівців з біології та здоров'я людини.

Інтеграція досліджень у освітній процес сприяє розвитку критичного мислення у здобувачів освіти, адже вони не лише засвоюють готову інформацію, а й навчаються аналізувати наукові дані, ставити дослідницькі питання та шукати шляхи їх розв'язання (Швидкий, Мехед, Мехед, 2012). Лабораторні практикуми, які включають сучасні методи біологічного аналізу, дозволяють студентам на практиці перевірити теоретичні знання, формуючи навички проведення експериментів, обробки отриманих результатів і критичної оцінки їхньої достовірності (Мехед, Мехед, 2022).

Використання дослідницького підходу у навчанні допомагає майбутнім фахівцям розвивати вміння планувати наукові експерименти, спостерігати за біологічними процесами в природних і лабораторних умовах, а також інтерпретувати отримані результати з урахуванням сучасних наукових концепцій (Вержиховська, Гурський, Плахтій, 2015). Завдяки співпраці закладів вищої освіти з науково-дослідними інститутами, студентам надається можливість працювати у професійних лабораторіях, використовувати передові методи аналізу та долучатися до реальних дослідницьких проєктів, що є важливим етапом їхньої професійної підготовки (Chystiakova, Ivaniі, Mekhed, Nosko, Khrapatyi, 2022).

Курсові та дипломні роботи, які містять науково-дослідницький компонент, формують у студентів навички самостійного пошуку інформації, постановки проблеми, розробки методології дослідження та формулювання висновків на основі отриманих даних (Носко, Мехед, 2022). Активна участь у студентських наукових гуртках, тематичних семінарах і наукових конференціях дозволяє майбутнім фахівцям розвивати навички професійної комунікації, презентувати результати своїх досліджень перед фаховою аудиторією та отримувати конструктивний зворотний зв'язок від досвідчених учених.

Включення у навчальні програми сучасних методів біологічних досліджень, таких як молекулярно-генетичні технології, біотехнологічні підходи та біоінформатика, дає студентам можливість працювати з інноваційними інструментами, які використовуються у сучасній науці та медицині. Цифрові

технології, штучний інтелект і великі масиви даних, що активно використовуються в біологічних дослідженнях, відкривають перед студентами нові перспективи у моделюванні біологічних процесів, аналізі геномної інформації та прогнозуванні розвитку захворювань.

Міждисциплінарний підхід, який поєднує знання з біології, медицини, екології, фармакології та біоінженерії, дозволяє студентам отримати комплексне уявлення про взаємозв'язки між різними науковими сферами та готуватися до роботи у різнопрофільних дослідницьких проєктах. Практична участь студентів у проєктах, пов'язаних із громадським здоров'ям, профілактикою захворювань та екологічною безпекою, сприяє усвідомленню соціальної значущості їхньої майбутньої професії та формуванню відповідальності за прийняті рішення. Включення студентів до міжнародних освітніх і наукових програм дає можливість їм долучатися до світової наукової спільноти, обмінюватися досвідом із закордонними колегами та впроваджувати новітні методики у власні дослідження.

Викладачі закладів вищої освіти, які не лише передають знання, а й активно займаються науковою діяльністю, мотивують студентів до проведення власних досліджень, демонструючи приклади успішної роботи у сфері науки. Запровадження дуальної освіти, яка поєднує академічне навчання з практичною діяльністю у лабораторіях, медичних закладах та наукових центрах, сприяє підготовці фахівців, які вже на етапі навчання отримують реальний досвід роботи.

Навчання на основі досліджень сприяє формуванню випускників, які володіють не лише глибокими теоретичними знаннями, а й здатні самостійно знаходити відповіді на складні наукові питання, що робить їх більш конкурентоспроможними на ринку праці. Залучення студентів до дослідницької діяльності сприяє розвитку в них навичок безперервного професійного розвитку, адже сучасна наука постійно змінюється, і для успішної роботи в ній необхідно навчатися протягом усього життя.

Особливу увагу в освітньому процесі слід приділяти питанням екологічної свідомості та дотриманню етичних норм у наукових дослідженнях, оскільки відповідальне ставлення до природи та людського здоров'я є невід'ємною частиною діяльності біолога чи спеціаліста з медицини. Включення студентів у реальні дослідницькі проєкти, спрямовані на вирішення актуальних проблем біології та медицини, не лише підвищує їхню мотивацію до навчання, а й дозволяє їм відчути значущість своєї праці для суспільства. Інтеграція науково-дослідницьких методів у навчальні програми є важливим чинником формування професійних компетентностей, необхідних для ефективної роботи у сфері біології, медицини, екології та фармакології.

Таким чином, поєднання навчання і досліджень у сучасних освітніх програмах є запорукою якісної підготовки майбутніх фахівців із біології та здоров'я людини, адже воно не лише забезпечує глибоке засвоєння знань, а й

формує здатність до наукового аналізу, креативного мислення та прийняття відповідальних рішень.

Список використаних джерел

1. Вержиховська О.М., Гурський В.А, Плахтій М.П. Науково-дослідна діяльність в галузі освіти. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: МЕДОБОРИ ПП, 2015. 312 с.
2. Мехед О. Б., Мехед Д. Б. Професійно-розвивальні технології підготовки майбутніх учителів до соціально-педагогічної діяльності, направленої на збереження здоров'я молоді. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. Вип. 3К (147) 22. С. 281-285.
3. Носко М., Мехед О. Науково-дослідницька робота студентів як складова частина підготовки до соціально-педагогічної діяльності. *Наука і освіта*. 2022. №2. С. 39-43.
4. Швидкий А. Л., Мехед Д. Б., Мехед О. Б. Особливості впровадження інформаційних технологій у навчальний процес (психологічний аспект). *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Випуск 61. Херсон : ХДУ, 2012. С. 401- 406.
5. Chystiakova, I.A., Ivani, O.M., Mekhed, O.V., Nosko, Y.M., Khrapatyi, S. PhD Training Under Martial Law in Ukraine. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022, 22(15), pp. 151–163.

**Наровлянський Олександр Данилович
Лукацький Євгеній Дмитрович
Шамсутдінов Владислав Олександрович**

ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ УЧНІВСЬКИХ ОЛІМПІАД: НОВІ РЕАЛІЇ ТА РИЗИКИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Важливим завданням сучасної освіти є робота з обдарованою молоддю. Для цього використовуються різні форми роботи, певне місце серед яких займають учнівські олімпіади з навчальних предметів. Порядок проведення олімпіад регулюється Положенням про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099. Відповідно до п. 1.11 цього Положення вони є очною формою змагань. Однак після початку пандемії COVID-19 у Положення було внесено зміни, які передбачили можливість проведення олімпіад у дистанційній або змішаній формі (Положення, 2011). Ця практика була використана під час дії карантинних обмежень та у подальшому при проведенні Всеукраїнських і більшості регіональних етапів олімпіад у період воєнного стану. Саме таким чином проводилися II (районний) та III (міський) етапи олімпіад з правознавства у м. Києві у 2022/23 та 2023/24 навчальних роках.

Проведення олімпіад у дистанційному режимі дало можливість проводити їх в умовах кризи, пов'язаної з пандемією та воєнним станом. Також це дало можливість взяти участь в олімпіадах всім бажаючим учням без обмежень за кількістю та місцем їх перебування. Кількість учасників олімпіад у вказаний період суттєво перевищила показники докризового періоду, а серед учасників та